

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2022/23

Destinace (země, město): Belgie, Brusel

Jméno, příjmení: Jitka Hejlová

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Université Libre de Bruxelles (ULB), Faculté de Lettres, Traductions et Communications, Département de Langues et Lettres, Centre d'Études Tchèques (CET)

Centrum českých studií (CET) na Svobodné univerzitě v Bruselu funguje od roku 1997. Kromě výzkumných a akademických aktivit zajišťuje výuku českého jazyka, literatury a reálií pro univerzitní publikum a pro veřejnost pořádá večerní kurzy češtiny pro cizince. Ve spolupráci s dalšími českými institucemi CET usiluje o propagaci české společnosti, kultury a literatury v Bruselu.

Český jazyk a literatura na bruselské slavistice

Centrum českých studií je součástí slavistiky na Katedře moderních jazyků a literatur ULB. Program slovanských jazyků je kompletní – češtině je tak možné se věnovat na bakalářském, magisterském i doktorském stupni studia. Na slavistice kromě výuky českého jazyka, literatury a kultury funguje také polonistika a rusistika. Jako volitelný předmět se vyučuje slovinština.

Akademický rok 2022/23 byl v mnoha ohledech mimořádný. Na podzim 2022 se CET mj. zapojil do kulturního programu Předsednictví ČR v Radě EU. Ve znamení bohatých akademických, pedagogických i kulturních aktivit se nicméně nesl celý rok. V rámci katedry byla nově posílena spolupráce mezi vyučujícími češtiny, polštiny a ruštiny v souvislosti se vznikem hybridní platformy pro výuku slovanských jazyků.

Soupis denních kurzů (slavistika – kurzy českého jazyka)

BA1 (2x 60 min. týdně), 10 studentů

BA2 (4x 60 min. týdně), 6 studentů

BA3 (4x 60 min. týdně), 3 studenti

MA1 (2x 60 min. týdně), 2 studenti

MA2 (2x 60 min. týdně), 2 studenti

Tchèque I, II (2x 60 min. týdně), 3 studenti (kurz pro mimoooborové studenty)

Doktorské studium: 1 studentka

Denní studium

Během 1. ročníku bakalářského studia (BA1, předmět *Česká historie, kultura a jazyk*) si studenti po stránce jazykové osvojují fonetické prostředky češtiny, zorientují se v systému jazyka a ovládnou základy češtiny tak, aby si česky dokázali poradit v základních komunikačních situacích. Ve 2. a 3. ročníku (BA2/3, předměty *Langue tchèque I* a *Langue tchèque II*) se seznamují se všemi podstatnými částmi deklinačního paradigmatu, naučí se používat kategorii vidu, osvojí si české časy a modality, přičemž postupně rozvíjí slovní zásobu v různých tématech a komunikačních situacích.

V seminářích se seznamují také s českými reáliemi a kulturou, výběrově s pasážemi z české historie. Každý semestr studenti zpracovávají samostatně projekt týkající se některého z probíraných témat, který následně česky prezentují. Výstupní úroveň studentů bakalářského studia se pohybuje kolem úrovně A2/B1.

Studenti magisterského studia (MA1/2, předměty *Langue tchèque III* a *Langue tchèque IV*) dále zdokonalují své kompetence v češtině, a to s ohledem na své individuální potřeby, zájmy a profesní směřování. Pracujeme výběrově jak s učebnicemi, tak s autentickými českými materiály (*Respekt, Deník N, Česká televize, YouTube*, internet, sociální sítě), studenti se učí česky debatovat, argumentovat, prezentovat a formulovat delší monologické projevy. Během semestru píšou také esej. Ve 2. ročníku obvykle vyjíždějí na studijní pobyty a své jazykové dovednosti prohlubují. Magisterští studenti ovládnou češtinu přibližně na úrovni B1/B2.

Češtinu si na ULB jako nepovinně volitelný předmět můžou zapsat i studenti jiných oborů (předmět *Tchèque I a II*). V tomto roce se utvořila velmi příjemná skupina 3 studentů,

začátečníků. Do předmětu se nicméně zapisují i studenti s českými kořeny studující na ULB jiný obor se záměrem zdokonalit své vyjadřovací schopnosti, naučit se český pravopis a vylepšit svůj písemný projev. Obsah výuky se individuálně přizpůsobuje potřebám zapsaných studentů.

Výukové materiály

Osou výuky češtiny v bakalářském a magisterském programu jsou skripta *Langue Tchèque I* a *Langue Tchèque II*, jejichž autorkou je Dana Slabočová, která na lektorátu působila dříve. Skripta jsou velmi kvalitní, nicméně byla upravována naposledy roku 2009 a některé části nutně podléhají zubu času. Proto jsou v současnosti pro potřeby výuky vytvářeny handouty šité na míru konkrétním skupinám. Handouty stavěné na půdorysu skript čerpají inspiraci z různých zdrojů. Výuku obohacují materiály z řady učebnic *Čeština expres* a *Čeština krok za krokem* (L. Holá, P. Bořilová). S oblibou se využívají taky online materiály a cvičení k těmto učebnicím nebo kanál *Krátké české zprávy*. Objevují se také materiály např. z učebnic *Czech It UP!* (UPOL), aktivity z publikace *Jazykové hry a aktivity pro výuku češtiny A1.1* (Z. Malá), často se pracuje s publikací *Čeština pro cizince A1, A2, B1* (K. Vodičková, M. Kestřánková, A. Černá, D. Štěpánková, J. Veroňková), výběrově se využívá publikace *Fonetika a fonologie češtiny pro cizince* (Fonetický ústav FF UK).

Nutnost kombinovat množství výukových materiálů ale má svá úskalí. Záměrem CET je v nejbližší době vytvořit nová, aktualizovaná skripta, která by lépe odpovídala momentálním potřebám studentů i vyučujících. Záměr prozatím bohužel naráží na nemožnost financovat tento projekt z univerzitních zdrojů. Hledání řešení pokračuje.

SLOVA: Online platforma pro výuku slovanských jazyků

Od akademického roku 2022/23 vyučující češtiny, polštiny a ruštiny pracují na vytvoření platformy *SLOVA (Slavic Languages Online: Virtual Academy)* určené pro výuku začátečníků. Online výukové prostředí by mělo vhodně doplňovat prezenční výuku a umožnit studentům 1. ročníku BA1 intenzivnější kontakt se třemi cílovými jazyky. Jedná se o podstatný krok k hybridizaci výuky, který by měl posílit motivaci studentů, podpořit jejich studijní samostatnost a zároveň umožnit vědoměji sledovat pokrok v jednotlivých jazycích.

Hybridní kurz se opírá o prvky storytellingu. V české modifikaci budou studenti sledovat osudy fiktivní belgické studentky Lindy, která právě absolvuje studijní pobyt na české univerzitě.

Učební obsahy jsou přirozeně včleněny do komunikačních situací, ve kterých se Linda ocitá. Předpokládáme, že studenti se budou moct s příběhovou linií ztotožnit, a lépe se tak zorientovat nejen v cílovém jazyce, ale i v dané kultuře, což by mohlo mít příznivý dopad na jejich studijní motivaci i ochotu vycestovat na Erasmus+ nebo letní školu.

Zahraniční studentské mobility

Významným motivačním prvkem studia češtiny jsou rozmanité příležitosti k zahraničním výjezdům, výměnám a studijním pobytům.

Dobře zavedený je program Erasmus+, využívá se možnosti získat tzv. dvojitý diplomu v rámci Master européen, magisterského studijního programu zaměřeného na jazyky, historii a kulturu střední Evropy. Kromě ULB tak mají studenti možnost získat druhý diplom z Masarykovy univerzity v Brně, Varšavské univerzity či Univerzity v Lipsku. Do budoucna je v plánu nabídku partnerských univerzit rozšířit.

Oblíbenou a hojně využívanou příležitostí ke zdokonalení češtiny jsou letní školy slovanských studií v Praze, v Brně, v Olomouci, v Plzni, v Českých Budějovicích či v Poděbradech. V současné době napínáme síly směrem k možnostem stáží v zajímavých institucích v České republice. Stáže by pro studenty představovaly příležitost ozkoušet vlastní jazykovou vybavenost při práci v českém prostředí a zároveň možnost získat atraktivní profesní zkušenost.

Nad rámec výuky: akademické a kulturní aktivity CETu

Akademický rok 2022/23 byl mimořádně pestrý a bohatý. Jelikož Česká republika na podzim 2022 předsedala Radě EU, zapojil se CET do doprovodného kulturního programu Českého centra v Bruselu.

V rámci série autorských čtení a literárních večerů [Meet Czech Literature](#) byla pokřtěna antologie francouzských překladů poezie Petra Hrušky [Je cherche le peintre aux doigts blancs](#), která vyšla v září 2022 v nakladatelství ULB pod vedením Petry James a Jeana-Gasparda Páleníčka. Vedle původních překladů Petra Krále a Jeana Gasparda Páleníčka vznikla část překladů v rámci semináře literárního překladu vedeného Petrou James – jeho účastníky byli lektorka češtiny Jitka Hejlová, doktorka slovanských studií Astrid Muls a studenti magisterského cyklu Eve Filée a Grégoire Vandeghinste. [Uvedení knihy](#) proběhlo 11. a 12. října na ULB a v knihkupectví Tropismes za přítomnosti Petra Hrušky a hudebnice Ivetty Ellerové.

Začátkem prosince 2022 vyústila spolupráce CET a bohemistiky na Sorbonně ve dvoudenní bohemistickou konferenci „*Český sen: česká literatura po roce 1989 očima 21. století*“. Její úvodní část proběhla v Paříži, závěr potom v Bruselu. Rozmanité příspěvky komentující porevoluční dynamiku vývoje české literatury přednesla dvacítka bohemistů působících jak v Česku, tak v zahraničí. Konference následně vyústila mj. ve zformulování petice za zachování povinné výuky druhého cizího jazyka v České republice ([Jana Kantoříková: Pro zachování povinné výuky druhého cizího jazyka v České republice](#)).

V dubnu 2023 jsme společně s lektorkou polštiny Cécile Bocianowski uspořádaly debatu spojenou s uvedením knihy [Filles de l'Est, Femmes à l'Ouest](#), která představuje osudy žen-autorek pocházejících ze zemí bývalého sovětského bloku, nyní žijících, tvořících a píšících ve Francii a v Belgii. Pozvání za studenty CET přímo na ULB přijala spisovatelka Lenka Horňáková Civade, k besedě pro veřejnost v knihkupectví Quartier Libre se přidala také polská autorka Grażyna Plebanek. Reflexe ne zcela šedivé každodennosti a mládí prožitého za železnou oponou, stejně jako zkušenost dobrovolné expatriace u bruselského publika mimořádně zarezonovaly.

Výuku průběžně obohacovaly také přednášky kolegů z českých i zahraničních univerzit. S přednáškou o trendech a dynamikách současné české literatury zavítal na CET Jan Tlustý (UJEP a MUNI), dílo a myšlení Jakuba Demla představil Xavier Galmiche (Paris-Sorbonne) a vazbami Franze Kafky na českou literaturu studentům i odborné veřejnosti představil Marek Nekula (Universität Regensburg).

Večerní kurzy pro veřejnost

Nedílnou součástí pracovní náplně bruselského lektorátu jsou večerní kurzy češtiny pro veřejnost. Díky relativně vysokému zájmu veřejnosti (více než 25 studentů) a zapojení externích lektorek se v loňském roce otevřelo 5 studijních skupin na 4 úrovních pokročilosti (A0 – B2). Do kurzů CET se zapisují zájemci s různými cíli a motivacemi. Drtivá většina z nich se nicméně češtinu začíná učit z osobních důvodů – aby se mohli lépe dorozumět s rodinami a přáteli svých českých partnerek a partnerů. V multikulturním prostředí Bruselu se ale najde také řada čistokrevných milovníků cizích jazyků a kultur, kteří si studiem kuriózního západoslovanského jazyka zpestřují svůj lingvistický repertoár. Ve večerních kurzech se zejména u začátečnických úrovní opíráme o kostru učebnic *Čeština Express* a *Česky krok za krokem*. S oblibou ale

zařazujeme další materiály, zejména ty autentické. Program a témata kurzu se nicméně vždy přizpůsobují potřebám a zájmům konkrétní skupiny. Kurzy letos probíhaly kombinovanou formou – úvodní a závěrečná lekce na kampusu, ostatní lekce online. Za hladkou a přátelskou spolupráci děkujeme lektorkám Báře Křenek Sobotkové a Barboře Hofmannové.

Intenzivní kurz češtiny pro veřejnost: Letní univerzita češtiny

Poprvé od pandemického období se povedlo vrátit Letní univerzitu češtiny, dvoutýdenní intenzivní kurz, do univerzitních lavic na kampus Solbosch. Kurz proběhl pod záštitou CET, Českého centra v Bruselu a Velvyslanectví České republiky v Bruselu v druhé polovině června a zúčastnilo se ho na patnáct odhodlaných nadšenců. Zájemci o češtinu na třech úrovních pokročilosti večer co večer prohlubovali své jazykové dovednosti. Na závěrečný večer nás pozvalo Zastoupení Jihomoravského kraje při EU do elegantních prostor Plzeňského domu. Po úspěšném absolvování opakovacího testu byl pro studenty i jejich blízké připraven kvíz plný zajímavostí o jižní Moravě a večer uzavřelo slavnostní předání certifikátů spojené s přípitkem. Možnost prožít celé dva studijní týdny společně, naživo a naplno ocenili nejen naši studenti, ale i tým lektorek – Adéla Mazurová Jelínková z ULB a Jitka Schormová z ÚJOP UK. Děkujeme za mimořádné nasazení při vedení kurzů a celkově za veselou, radostnou a podnětnou spolupráci.

***Café Tchèque*: příležitost mluvit česky i o Česku**

Tradici neformálních českých večerů *Café Tchèque* zavedla v Bruselu během svého působení lektorka Adéla Mazurová Jelínková. Studenti večerních i denních kurzů mají na *Café Tchèque* možnost v přátelské atmosféře využít své jazykové dovednosti, propojit se s ostatními studenty češtiny, sdílet své zkušenosti a dojmy (nejen) z České republiky, seznámit se s rodilými mluvčími češtiny a dozvědět se něco nového. Nechybí ani něco dobrého českého na zub. Pod taktovkou stážistů CET a ve spolupráci s Českým centrem v Bruselu a Zastoupením Jihomoravského kraje jsme v každém semestru uspořádali jeden konverzační večer.

Sociální média

O jazykových kurzech, událostech a aktivitách CET informujeme na Facebooku a Instagramu.

<https://www.facebook.com/cetulb>

https://www.instagram.com/czech_in_brussels/

Praktické informace

CET sídlí v podkrovní místnosti historické budovy knihovny ULB na kampusu Solbosch. Útulná místnost slouží jednak jako zázemí lektora, jednak jako učebna a zároveň v ní sídlí česká knihovna. Na CET je k dispozici dataprojektor, whiteboard. Na fakultě je pak možnost zdarma a neomezeně tisknout a kopírovat. Lektor může dále využívat společnou pracovnu lektorů a po domluvě také bohemistickou kancelář.

Ubytování si lektor řeší sám. Univerzita žádné ubytovací kapacity nenabízí. Stravování je možné na kampusu za studentské ceny – na výběr je z několika univerzitních restaurací, bister a kaváren. Na kampusu funguje také zdravotnické středisko.

Závěrem

V uplynulém akademickém roce se CET i celé slovanské sekci dostalo v rámci Katedry jazyků a literatur zvýšené pozornosti. Na základě nově vzniklých akademických i pedagogických projektů (výzkumné centrum *Modernitas*, projekt *FEE – SLOVA*) byla posílena spolupráce mezi slavisty, a dá se tak předpokládat, že nově vzniklé kolegiální vazby pomohou na svět zajímavým nápadům a společným aktivitám i do budoucna.

Lektorku osobně velmi potěšilo, že se dařilo dostávat českou literaturu a česká témata i mimo univerzitní kampus. Na debaty a setkání s českými autory v knihkupectvích totiž zavítali i kulturní nadšenci mimo klasický okruh studentů a přátel CET a rozmanitost pohledů bývá vždy všestranně obohacující.

Na závěr této zprávy gratulujeme ředitelce CET Petře James k udělení profesury a srdečně jí děkujeme za mimořádné pracovní nasazení a neúnavné nacházení nových bohemistických obzorů. Dále poděkování patří také lektorkám Báře Křenek Sobotkové, Barboře Hofmannové a Adéle Mazurové Jelínkové za přátelskou spolupráci, vzájemné sdílení inspirace a humor a v neposlední řadě patří díky stážistům Marii Hynkové, Jindřišce Jahodové a Sebastienu Lenkerovi, bez jejichž elánu by nebylo možné pořádat naše aktivity v plné šíři.

Bruselu 31. července 2023

Mgr. Jitka Hejlová

Fotografická příloha

Uvedení knihy překladů Petra Hrušky (knihkupectví Tropismes)

Pozvánka na intenzivní kurz češtiny

Konference Český sen na ULB

Po debatě s autorkami Lenkou Horňákovou Cívade a Gražynou Plebanek (knihkupectví Quartier Libre)

Se studenty Letní univerzity češtiny

Prezenční lekce večerního kurzu na CET

Lektorský tým Letní univerzity češtiny 2023